

Ljetnice

Sažetak

Ljetnice su jednogodišnje biljke koje u jednoj godini izrastu, procvatu i nakon toga uvenu. Uzgajamo ih zbog dekorativnih cvjetova na različitim mjestima: balkonima, terasama ili na cvjetnim gredicama u vrtu. Izbor ljetnica je velik i svatko može naći biljku koja mu najviše odgovara.

Ključne riječi: ljetnice, sjetva, pikiranje, presađivanje.

Kao što im sam naziv govori, ljetnice su biljke koje cvatu ljeti. Uglavnom se radi o jednogodišnjim vrstama iako ima i višegodišnjih. To znači da većina ljetnica ima prilično kratak životni ciklus, sijemo ih u rano proljeće, a na otvoreno se sade u svibnju. Cijelo ljeto ukrašavaju prostor svojim cvjetovima, a u jesen uvenu. Prednost ljetnica je u tome što možemo kombinirati različite vrste biljaka i tako dobiti vrlo dekorativne kombinacije, i to svake godine drugačije. S obzirom na velik broj ljetnica, kombinacije su bezbrojne. Osim toga, u jesen ne trebamo razmišljati gdje ćemo spremati biljke, velika većina nakon cvatnje ugiba.



Ponuda ljetnica u vrtnim centrima prilično je velika. Sadnice se mogu kupiti i kod cvjećara koji ih prodaju na tržnicama. Ako spadate u grupu naprednih vrtlara, ljetnice možete uzgojiti sami, iz sjemena. Ponuda sjemena također je bogata pa će svatko naći nešto za sebe.

Uzgoj iz sjemena

Sjetva ljetnica nije zahtjevan posao. Potrebno je malo vremena kako bi se obavila. Sjetvom sjemena nećemo puno uštedjeti, ali zadovoljstvo kada se biljka uzgoji iz sjemena, vrlo je veliko. Za sisanje je potrebno sjeme, supstrat za sjetvu i sandučići za sjetvu. Uzgoj iz sjemena moguć je čak i ako živite u stanu. Sandučić se može držati na prozorskoj dasci.

¹ dipl.ing.agr. Darko Kantoci



Sjeme cvijeća nabavite na vrijeme. Kasnije se može dogoditi da ne nađete vrstu koju ste tražili. Osim toga, izbjegnute ćete gužve u vrtnim centrima. Ako ste sjeme ljetnice skupljali sami, svakako provjerite njegovu klijavost.

Provjera klijavosti zanimljiv je posao. Od svake vrste prebrojte 100 sjemenki. Taj dio može biti nezgodan jer sjeme pojedinih ljetnica vrlo je sitno. Na podložak stavimo tanki sloj pijeska, vatu, gazu ili papir, a na to dolazi sjeme. Poprskamo vodom kako bismo osigurali potrebnu vlagu. Podložak stavimo na toplo mjesto. Temperatura bi trebala biti oko 20°C. Kada sjeme počne klijati, prebrojte ono proklijano. Ako je klijavost 75%, znači da je dobra, no ako je manja od 30%, znači

da bi sjetva takvog sjemena bila uzaludna. U tom slučaju nabavite svježije sjeme.

Posude za sjetvu

Sjetva se može obaviti u sandučiće, no i druge će posude poslužiti svrsi. Važno je da posuda bude čista. Ako je u posudi već rasla neka biljka, treba je dezinficirati ili barem oprati vrućom vodom.

Sjetveni supstrat

Nemojte koristiti već korišteni supstrat. Sigurnije je koristiti novi, nekorišteni. U nekim vrtlarijama i vrtnim centrima mogu se nabaviti supstrati namijenjeni upravo za sjetvu. Za razliku od kupovne cvjetne zemlje, supstrat je sastavljen od humusa, treseta i pijeska, uz dodatak perlita ili vermikulita koji osiguravaju što veću rastresitost i prozračnost zemlje. Supstrat je steriliziran, što je garancija da će se pojaviti korovi, bolest ili štetnik.

Supstrat možemo napraviti i sami. Pomiješamo kupovnu zemlju za cvijeće, treset i riječni pijesak u omjeru 3:1:1. Dobiveni supstrat poželjno je sterilizirati, najjednostavnije u pećnici.

Izbor sjemena

Izbor sjemena prilično je bogat. Raznovrsna ponuda garantira da će svatko naći nešto za sebe. Koju vrstu ćete izabrati, ovisi o tome koju i kakvu biljku želite. Neke vrste su niskog, neke visokog rasta. Također možete birati i onu boju cvijeta koja vam je najdraža.

Njega nasada

Nakon sjetve važno je održavanje odgovarajuće vlage i temperature. Vлага se održava redovitim prskanjem supstrata. Kada biljke razviju prve prave listove, vrijeme je za pikiranje, odnosno presađivanje. Biljke presađujemo u sandučiće na veći razmak. Kada se

biljke počnu međusobno dodirivati listovima, vrijeme je da se presade u lončiće. U njima će ostati do sadnje na otvoreno.

Sve do presađivanja na otvoreno održava se vlaga i temperatura kako bi biljke razvile što jači korijen. Presađivanje na otvoreno najsigurnije je ako se obavi poslije polovine svibnja jer tada prestaje opasnost od kasnih proljetnih mrazeva.

Sadnja i njega na balkonima i terasama

Sadnja na balkonima i terasama obavlja se u velike cvjetne lonce, sandučiće, žardinjere i druge prikladne posude. Bez obzira koju posudu odabrali, važno je da na dnu ima otvore za otjecanje suvišne vode. Na dno posude stavimo drenažni sloj (krhotine glinenog lonca, šljunak ili kamenje) i napunimo posudu kupovnom zemljom za cvijeće. Sadnicu izvadimo zajedno sa zemljom oko korijena i posadimo je u odabranu posudu. Ovisno o vrsti, odnosno o veličini biljaka, u odabranu posudu posadit ćemo ih manje ili više. Biljke kombiniramo prema veličini - visoke u pozadinu, niske u prvi plan. Kombiniraju se i po boji cvijeta.

Njega ljetnica na balkonima i terasama sastoji se od redovitog zalijevanja. Neke vrste uz zalijevanje traže i prskanje vodom. Prihranjivanje je vrlo važno, osobito u vrijeme cvatnje. Obavlja se svakih 10 do 14 dana nekim tekućim gnojivom za cvatuće biljke.

Da bi biljke djelovale urednije i kako bismo im produžili vrijeme cvatnje, redovito im uklanjamo ocvale cvjetove.

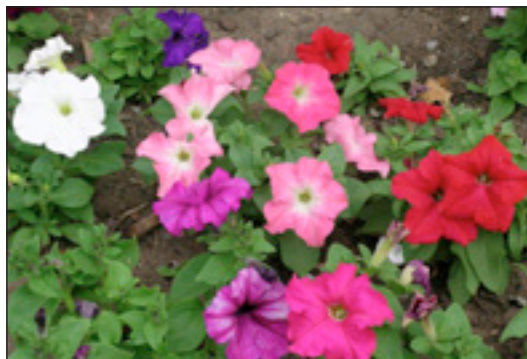


Sadnja i njega na cvjetnoj gredici

Prije sadnje na gredicu, zemlju u koju sadimo treba pripremiti. Dovoljno je plitko je prekopati i poravnati grabljama. I na gredici vrijedi pravilo veličine: visoke u pozadinu, niske u prvi plan. Razmak među biljakama ovisi o njihovoj veličini. Biljke uvijek sadimo u skupinama, najčešće 3 do 5 komada u grupi. Sadilicom napravimo jamice na gredici i u njih sadimo sadnice koje izvadimo iz lončića zajedno s grumenom zemlje oko korijena.

Njega ljetnica na gredici znatno se razlikuje od njege na balkonima i terasama. I na gredici je jedna od osnovnih mjera zalijevanje. Također je važno plijev-

ljenje korova jer se prije ili kasnije među ljetnicama pojave korovi koji mogu biti agresivni i zagušiti ih. Zato svako toliko treba ručno oplijeviti gredicu. Poželjno je plitko razrahliti zemlju oko biljaka.



Kako bi se što duže očuvala vlaga u tlu i usporio rast korova, zemlju oko biljaka na cvjetnoj gredici možemo malčirati, pokriti odgovarajućim pokrovom: korom drveta, pokošenom travom, slamom ili kompostom. Pokrov od kore drveta vrlo je dekorativan i relativno jeftin. Njegov nedostatak je u tome što se sloj vremenom stanjuje raspadanjem kore u zemlji. Pokošena trava čuva vlagu u tlu, s vremenom se raspada i pretvara u humus. Trava nakon košenja mora odstajati nekoliko dana da se prosuši. Sloj trave mora biti što tanji. Kompost popravlja strukturu tla na gredici i biljkama osigurava potrebna hranjiva.

I na gredicama biljkama uklanjamo ocvale cvjetove kako bismo im produžili cvatnju i kako bi gredica djelovala uredno.

Najčešće vrste ljetnica

Kadifica (*Tagetes*) česta je ljetnica, osobito u seoskim vrtovima. Porijeklom je iz Meksika. Postoji više vrsta, neke narastu do 100 cm visine, no prosječna im je visina ipak niža, 30 do 60 cm. Cvatu od lipnja do listopada. Siju se krajem ožujka. Do travnja kliju u klijalistu. Na otvoreno se sade polovicom svibnja. Razmak među biljakama je 35 cm. Biljka je otporna i nezahtjevna. Odgovara joj sunčani položaj. Redovito se zalijeva.

Boja cvijeta je žuta, narančasta i bakreno smeđa.

Neven (*Calendula*) također je raširena vrsta. Naziv biljke dolazi od latinske riječi *calendae*, što znači prvi dan mjeseca. Prepostavlja se da je ime dobio po tome što neprestano cvate. Sije se od ožujka do svibnja u polutoplo klijaliste. Kada biljke dovoljno ojačaju, presađuju se na otvoreno na razmak od 20 do 25 cm. Najbolje uspijeva na sunčanom mjestu. Pogodan je za gredice, ali i za balkone. Vrlo je otporna biljka, a ima i ljekovita svojstva.

Boja cvijeta je u svim nijansama žute i narančaste.

Prkos (*Portulaca*) porijeklom je iz Južne Amerike i Brazila. Razmnožava se sjemenom. Sjeme je vrlo sitno pa se ne pokriva nakon sjetve, dovoljno je samo poprskati površinu. Zemlju treba održavati vlažnom i ubrzo će niknuti biljke. Najviše mu odgovara sunčani položaj, na kojem će neumorno cvjetati cijelo ljeto. Traži obilno zalijevanje i rahlu zemlju. U kasnu jesen prkos će uginuti, no sandučiće ostavite nedirnutе jer će se prkos sam raz-

množiti i iduće proljeće izrast će nove biljke.

Boja cvijeta je bijela, žuta, ružičasta, crvena i ljubičasta.

Lijepi dečko (*Impatiens*) porijeklom je iz Indije, Malaje i Kine. Sije se od ožujka do travnja. Nakon što biljke ojačaju, rasađuju se na razmak 20 do 70 cm. Ovisno o sorti, naraštaju do 70 cm visoko. Odgovara im sunčani položaj, rahla zemlja i obilno zalijevanje.

Boja cvijeta obično je bijela ili crvena.

Petunija (*Petunia*) je porijeklom iz Južne Amerike. Naziv dolazi od brazilske riječi petun, što je naziv za duhan s kojim je u rodu. Sije se od veljače do ožujka. Sjeme je sitno pa se pokriva tankim slojem zemlje. Odgovara joj sunčani položaj. Ne podnosi previše vlage. Sadi se u velike posude jer se u malima izduži stabljika, odrveni i biljka zaostaje u rastu. Zbog visećeg rasta koristi se isključivo za uzgoj u posudama, na balkonima i terasama.

Boja cvijeta je plava, ljubičasta, grimizna, crvena, ružičasta, žuta i bijela.

Vatrena kadulja (*Salvia splendens*) porijeklom je iz Brazila. Sije se u siječnju ili veljači u kljalište. Nakon nicanja biljke je potrebno pikirati. Uspijeva na sunčanom i toplom položaju. Ne voli previše vlage. Zemlja ne smije biti previše hranjiva jer će biljke razviti veći broj listova i cvatnja će biti manje intenzivna.

Boja cvijeta je crvena, bijela i ružičasta.

Dragoljub (*Tropaeolum*) porijeklom je iz Južne Amerike. Sije se u ožujku ili travnju, 2 do 3 sjemenke zajedno. Najbolje uspijeva na sunčanom položaju u hranjivoj vrtnoj zemlji. Ne podnosi sjenovit položaj i teško tlo.

S obzirom na to da je dragoljub penjačica, vrlo je prikladan za balkone i terase no može se uzgajati i na otvorenom. On nije samo ukrasna biljka već i ljekovita. Mlado lišće i cvjetovi koriste se kao dodatak salatama.

Boja cvijeta je u svim nijansama žute i narančaste.

Cinija (*Zinnia*) ime je dobila po njemačkom profesoru botanike Johannu Gottfriedu Zimmu. Porijeklom je iz Meksika. Sije se krajem ožujka. U početku biljke se drže na tamnom mjestu, a nakon što ojačaju, premjeste se na svijetlo mjesto sve dok ne razviju 4 do 5 listova. Tada se presađuju na razmak 15 do 20 cm. Naraste 40 do 100 cm visoko, a uspijeva na sunčanom, toplom i zaštićenom mjestu u hranjivoj zemlji. Cinije je potrebno obilno zalijevati, osobito u ljetnim mjesecima.

Cvijet dolazi u svim bojama osim u plavoj.

Zečić (***Antirrhinum***) je biljka neobičnog oblika, a naziv potječe od grčke riječi *anti* -popt i *rhinos* - nos, rilo. Potječe iz južne Europe i Sjeverne Amerike. Sjeme se sije sredinom ožujka u polutoplo kljalište. Kako je sitno, pokriva se tek tankim slojem zemlje. Biljčice se presađuju na gredicu kada temperatura dosegne 16°C. Uspijeva na sunčanom i zaštićenom položaju na hranjivom tlu. Ljeti traži obilno zalijevanje. Ocvale cvjetove redovito treba uklanjati, a nakon cvatnje cijelu biljku odrežemo na 2/3 visine. Na taj način potjerat će nove izboje i ponovno procvasti. Boja cvijeta je bijela, žuta, narančasta, ružičasta i ljubičasta.

Gazanija (*Gazania*) porijeklom je iz tropskih krajeva južne Afrike. Cvjetovi su promjera oko 10 cm i obično imaju tamniji krug oko središnjeg dijela cvijeta. Neki tipovi imaju uzdužne pruge po laticama. Boja cvijeta je bijela, krem, žuta, zlatnožuta, narančasta do tamnocrvena, blijedoljubičasta do tamnoljubičasta. Cvjetovi stoje na cvjetnim stapkama visine do 25 cm i zatvaraju se za oblačnog vremena i predvečer.

Iako su gazanije trajnice, kod nas se uzgajaju kao jednogodišnje jer ne mogu prezimiti na otvorenom. Na otvorenom mogu prezimiti isključivo u priobalju, a želimo li ih sačuvati na kontinentu, najbolje je uzgajati ih u cvjetnim loncima koje u jesen spremimo na svijetlo mjesto gdje je temperatura oko 10°C.

Sjeme se sije u kljalište u ožujku, a biljke se presađuju na otvoreno u drugoj polovini svibnja, kada prođe opasnost od kasnih proljetnih mrazeva. Sade se na sunčani položaj, u laganu, dobro dreniranu zemlju. Uklanjanjem ocvalih cvjetova znatno se produljuje cvatnja i broj cvjetova na biljci. Cvate od lipnja do listopada.

surveying study

Summer bedding plants

Summary

Summer bedding plants are annuals which grow, flower and wither in one year. We grow them because of their decorative flowers in different places: balconies, terraces or in flower beds in the garden. There is a great variety of summer bedding plants and everyone can find a plant that suits them.

Keywords: *summer bedding plants, sowing, pricking out, grafting*